

(I vala il pled discurrì)

Pled

Di chantunal a l'expo. 02, ils 31 d'avust 2002 a Neuchâtel

Claudio Lardi, president da la regenza dal chantun Grischun

stimadas represchentantas e stimads represchentants da la politica, economia, cultura e
baselgia

charas Grischunas e chars Grischuns dalunsch e damanaivel

chars giasts, chars amis

stimadas dunnas e preziads signurs

Sche Vossas aspectativs s'accordan be a mitad cun il program alura
vegnis Vus a passentar in di divertent. Eveniments èn spezialmain
impressiunants, sch'ins deliberescha els da veglias disas. Per quest
motiv avain nus decidì da minimar ils dumbers e la lunghezza dals pleds.
Quai vul dir: mo paucs discurren ed els discurren pauc. Persuenter resta
a Vus dapli temp per chaussas curiosas e spezialas, per scuntradas e
chaussas novas.

Chaussas novas hai jau scuntrà er en l'ultim temp: numnadamain
giuvenils cun ina gronda cruscha svizra sin il pè, betg l'emprim d'avust,
mabain x in di a la staziun da Cuir, u sco stersas en la cafetaria. Igl è
vegnì „trendy“ da sa decorar cun simbols da la patria.

Forsa èsi in fenomen da moda, il qual sa perda puspè. L'attracziun da
simbols da la patria ha er insatge sintomatic. Simbols da la patria èn in
segn vesaveil per il desideri dals umans da s'enragischar. En sasez

nagut da nov. Il basegn d'appartegnientscha è uschia vegl sco l'umanitad. Pertge gudogna quest basegn muntada? Forsa èsi in effect da la virtualisaziun e da la globalisaziun. Patria e simbols da la patria vegnan puspè impurtants. La Svizra ha chapì quai. Ella arranscha suenter prest 40 onns in'exposiziun naziunala e – sch'ins crai u betg – ella plascha.

En tut onur als creaders da moda ed expositurs naziunals, però propi chapì quest trend avain nus, ils Grischuns. Suenter lavurs da project da plis onns avain nus creà ina marca regiunala: en il center stat il simbol dal capricorn grischun ed il slogan „the heimat feeling“. „The heimat feeling“ cumpiglia las trais valurs da coc „vair“, „agreabel“ e „cun vast orizont“. Il Grischun vegn qua tras posiziunà sco lieu dal bainesser sco er dal desideri sadulà da segirezza e d'equiliber intern. Ins po sa dispartir sch'il slogan „the heimat feeling“ vegn a svegliar in di sentiments per la patria tar nus indigens. Senza dubi tschenta el però las dretgas dumondas:

- Tge è patria? ...
- en tge lieu ans sentin nus bain e protegids.....
- nua sadulain nus noss desideri per l'equiliber intern?

L'exposiziun naziunala tschenta questas dumondas er per il chantun Grischun. Nua è il Grischun da chasa?

Avant prest 200 onns èn vegnidas Las Trais Lias suveranas tar la confederaziun. Betg dal tut voluntariamain. En il fratemp vegnissan nus segir ad entrar da libra veglia. Inquals ston vegnir sfurzads tar lur cletg. Nus essan numnadamain en Svizra en fitg bun mauns. Il Grischun è cun sias trais linguas chantunalas, sias regiuns svilupadas differentamain, sia multifariadad culturala ina pitschna Svizra. Nus essan da chasa en il Grischun. Nus avain en il Grischun „the heimat feeling“. Nus essan er da chasa en Svizra. Nus avain en la Svizra „the heimat feeling“. (Dal

reminent: jau m'allegress fitg sche la Svizra fiss insacura er en Europa pli da chasa ch'en il mument).

„The heimat feeling“ è impurtant. Pertge? La globalisaziun liberescha e metta en moviment forzas che pon ir suror las structuras tradiziunalas. Nus duvrain ina ferma identitad culturala. Mo sin quel fundament pudain nus esser averts per tut las influenzas e svilups e trair uschia a niz la schanza d'in mund che sa globalisescha. Pertge: mo quel che conuscha „the heimat feeling“ ha vistas sin il „american dream“!

La perdita da l'identitad e da la patria metta la glied en gritta. Per mantegnair tuts dus, moran e mazzan els, chantan chanzuns, preschantan tocs da teater sur da schingias u organiseschan exposiziuns naziunalas. Pertge senza in sentiment d'esser da chasa en in lieu e senza appartegnientscha ad ina cuminanza vegn la vita inconsolabla e senza orientaziun. Jau na discor betg d'in dachasa en in refugi stgir , senz'aria frestga, en il qual ins sa retira per s'isolar da tut quai ch'è ester e nov. Jau manegel plitost in lieu dal qual nus partin cun conscienza da nus sezs ed optimissem en il mund.

Jau engraziel a tuts per ils davos 200 onns, durant ils quals nus avain pudì sviluppar in sentiment d'esser dachasa.

Il Grischun vegn a restar cun persvasiun e cun tut il cor ils proxims 200 onns. Nus vulain prestar vinavant cun tut las abitantas e tut ils abitants da la Svizra ch'èn da buna veglia nossa contribuziun per ina Svizra sociala, amabla e cun valur da la vita.

Suenter vegn scuvrì il simbol grischun. El stuess effectuar tar tut ils preschents „the heimat feeling“. D'insatge stuais far stim. Vus savais quai. Memia chauds sentiments per la patria pon avoir in effect dubius. Jau avertesch Vus cunzunt er oz da memia chauds sentiments per noss simbol. Quel ans lieua uschiglio numnadain sut ils mauns.

Vi auguro una magnifica giornata. Jau giavisch a tuttas ed a tuts in bel ed interessant di qua a Neuchâtel. Ich wünsche Ihnen allen einen wunderschönen Tag.

Claudio Lardi, president da la regenza / avust 2002